

Аннотация. Винтонив М.А. Коммуникативные проявления темы в структуре текста.

В работе прослежены основные подходы к рассмотрению актуального членения текста в современной лингвистике. Детализованы средства выражения тематических отношений в современном украинском языке, а также освещены основные показатели темы и ремы в структуре текста.

Ключевые слова: актуальное членение, коммуникативная структура, тема, рема, макротема, текст.

Summary. Vintoniv M.O. Communicative manifestations of theme in a structure of a text.

In this paper the basic approach to the actual division of the text in the modern linguistics has been traced. Means to expression of theme-rhematic relations in the Modern Ukrainian language have been detailed, and the main theme and rheme indicators in the structure of a text have been highlighted.

Key words: actual division, communicative structure, theme, rheme, macrotheme, text.

УДК 81'367.335.2

Дубовик Людмила Іванівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Горлівського інституту іноземних
мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний
університет». м. Артемівськ. Україна.
E-mail riblex2008@rambler.ru

**СКЛАДНОПІДРЯДНІ КОНСТРУКЦІЇ
НЕВЛАСНЕ ПРИЧИНОВОГО ЗНАЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ**

Складнопідрядним реченням із підрядною частиною причини приділялася певна увага ще з часів виокремлення підрядних структур з-поміж інших складних реченневих утворень. Час від часу поставали спроби лінгвістів описати такі конструкції, залучаючи різні характеристики: склад сполучників, якими поєднуються компоненти поліпредикативного утворення, ступінь близькості головної й підрядної частин, здатність чи нездатність підрядного речення ставати у препозицію тощо (В. Богородицький, Ф. Буслаєв, О. Востоков, М. Греч, І. Давидов, М. Івченко, Н. Москаленко, К. Німчинов, Д. Овсяннико-Куліковський, В. Сімович, І. Слинько, С. Смаль-Стоцький, І. Чередниченко та інші). На сьогодні присутнім є з'ясування особливостей

структури причинових речень, вияв граматичних характеристик і специфіки детермінантного зв'язку предикативних частин, а також визначення функційних різновидів складнопідрядних речень з підрядними причини. Певні аспекти зазначених проблем дістали належне висвітлення в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних лінгвістів (Н. Арутюнова, З. Вендлер, М. Всеволодова, А. Загітко, Г. Золотова, З. Іваненко, Л. Мединська, В. Мігірін, Н. Оніпенко, О. Зеленська, Ю. Степанов та інші).

Об'єктом нашого спостереження постають складнопідрядні реченнєві утворення, що репрезентують причиново-наслідкові зв'язки на рівні мови й мовлення. Відсутність системного опису складнопідрядних речень причинового значення, зокрема вичерпного переліку засобів реалізації категорії причини в складному реченні, особливостей репрезентації семантики причини в рамках складнопідрядних поліпредикативних структур, а також специфіки синтаксичної та власне-семантичної організації розглядуваних одиниць зумовлює *актуальність* нашого дослідження.

Складнопідрядні речення з підрядними причини вирізняються певними специфічними ознаками і формують поліпропозитивний зміст, поділяючись при цьому на два різновиди – конструкції власне причинового та конструкції невласне причинового значення, різниця між якими полягає в тому, що в першому випадку каузативні відношення відбуваються між диктумами обох частин. У структурах невласне причинового значення, або логічного обґрунтування, відповідні відношення відбуваються між диктумом залежної частини й імпліцитним модусом головної, пор.: 1. *Необхідність узгодження чинного лісового законодавства назріла вже давно, адже за 10 років із моменту народження попередньої «Лісової конституції» було прийнято чимало законів* (Україна молода, 2004); 2. *Зараз дядько шпигоне Ярему гострою колючкою, бо хто ж в селі не знає, що вони давні вороги* (Ю. Збанацький). У першому реченні питання «чому?» як спеціальне причинове стосується диктуму: *Чому необхідність узгодження законодавства назріла давно? – Тому що за 10 років було прийнято чимало законів.* У другому випадку правомірно

поставити питання таким чином: *Чому мовець думає, що зараз дядько шпигоне Ярему колючкою?* – *Тому що всі в селі знають, що вони давні вороги*, тобто спеціальне причинове питання орієнтоване на модус. Семантичний компонент, що імпліцитно залучається до причинової зумовленості, покваліфіковується як «модальність знання» [7, с. 69].

Мета нашої статті – проаналізувати складнопідрядні конструкції саме невласне причинового значення щодо характеру власне семантичної організації. Підрядні поліпредикативні структури досить активно репрезентують значення теоретичного обґрунтування, або невласне причинове значення, і формують чисельне угруповання, яке характеризується неоднорідністю та різноманітністю субкатегоризацій. Задля об'єктивного аналізу причиново-наслідкових конструкцій теоретичного рівня пізнання позамовної дійсності доречно враховувати спосіб обґрунтування, унаслідок чого стає можливим розмежування ситуацій прямого та ситуацій непрямого обґрунтування.

Ситуація **прямого обґрунтування** складається з двох конститuentів – мотивованого, істинність якого треба довести, й мотивувального, який містить необхідну аргументацію. При прямому обґрунтуванні для доказу істинності повідомлюваного мовець використовує інформацію мотивувального компонента, тобто спирається у своїх доказах на реальний факт, який постає достатнім для аргументації.

З-поміж складнопідрядних структур зі значенням прямого обґрунтування виокремлюються конструкції, підрядна частина яких мотивує **реальну дію**. Ситуація обґрунтування реальної дії може реалізовуватися складнопідрядними реченнями зі сполучником *раз* або з функційно наближеними до нього *якщо*, *коли*, напр.: – *Для тебе всі боги, раз ти сам затесався до них* (П. Загребельний).

У висловленнях, що відображають ситуацію **конкретизувального обґрунтування** реальної дії, обґрунтування мотивованого компонента супроводжується його конкретизацією, що зумовлює нашарування додаткових відношень уточнення, пояснення: *В його чесності та порядності вона ні на*

крихту не сумнівалася, бо за все життя Оксен ні образив, ні обдував її (Г. Тютюнник). Зміст підрядної частини аргументує те, про що повідомляється в головній частині, наводить докази на користь повідомлюваного, пор.: *Оскільки за все життя Оксен ні образив, ні обдував її, то в його чесності та порядності вона не сумнівалася*. І в головній, і в підрядній частинах мова йде про одне й те ж, але у висновковому компоненті ситуація узагальнюється, а причиновий містить конкретну інформацію.

У складних поліпредикативних утвореннях, що репрезентують ситуацію прямого обґрунтування **передбачуваної дії**, значення припущення відповідно до його диференціації, може виражатися за допомогою модальних лексем, які, експлікуючи відношення між суб'єктом дії й власне дією, вираженою інфінітивом, передають ставлення мовця до ймовірно висловлюваного в мотивованому компоненті. Принагідно зауважимо, що модальні значення бажальності, можливості, необхідності покваліфікуються мовознавцями неоднотайно. Наприклад, на думку В. Панфілова, В. Бондаренка, ці значення належать до парадигми об'єктивної модальності. Інші лінгвісти досить категорично кваліфікують їх як внутрішньосинтаксичну модальність (В. Востоков, Г. Золотова, Л. Васильєв). Л. Єрмолаєва модальні значення необхідності, можливості, повинності вважає актуалізованими значеннями суб'єктивної модальності як такої, що визначає відношення між дією та суб'єктом, тобто модальності другого порядку щодо суб'єктивної модальності, яка передає ставлення мовця до повідомлюваного і постає відповідно модальністю першого порядку.

Ситуація прямого обґрунтування передбачуваної дії залежно від специфіки модальності припущення може виявлятися у двох різновидах: 1) ситуація обґрунтування можливості реалізації дії та 2) ситуація обґрунтування необхідності реалізації дії, пор.: *Коли б ти знала, як ми не могли прощатися, бо все життя єднались і близьлись, і разом увійшли у спільне річище* (В. Стус) і *Неможливість приховування від Вищого Розуму правдивих чи злих вчинків повинна змінити у людей ставлення до життя, спонукати їх*

вести чесний, правдивий, безкорисливий спосіб життя, бо нічого немає таємного від Бога (М. Пірен).

Висловлення, що втілюють каузативну **ситуацію можливості** реалізації семантичним суб'єктом певної дії, вербалізують відповідне значення через наявність модального дієслова *могти* із запереченням або без, яке постає модальною зв'язкою складеного дієслівного присудка головної предикативної частини: *Справжня любов до своєї нації **може ґрунтуватися** тільки на визнанні природного права інших націй на рівноправне існування, бо це сприяє позитивному ставленню до свого народу* (М. Пірен).

Часто використовуваними постають утворення, у яких значення можливості / неможливості передається конструкцією **безособове предикативне слово + інфінітив**, напр.: *Відмінність мов **не можна зводити** до одних зовнішніх ознак, оскільки кожна жива мова – це одухотворений символ народної думки* (Українське питання). Іноді інфінітивний елемент, який несе на собі основне семантичне навантаження предикативного ядра, може бути опущений, але він легко експлікується при потребі: *Не можна так з людиною, адже не ворог він нам* (В. Шовкошитний). – *Не можна так поводитись з людиною*.

Модальність можливості реалізується також за допомогою інфінітива: *Мовчи, мовчи. Не утекти з полону, / бо оборала серце, облягла рілья жорстока* (В. Стус).

Підрядна частина поліпропозитивної конструкції може містити дозвіл чи заборону, які постають достатнім аргументом для мотивованого компонента. Інформація, що дозволяє реалізацію дії, іноді має силу закону, наказу, циркуляра, зумовлюється внутрішніми переконаннями, поглядами, силою звички: *Ця думка не може знайти нині багато прихильників, адже праця у нас не в пошані* (Українська газета, 2012).

Ситуація прямого обґрунтування **необхідності** реалізації дії зазвичай актуалізується лексемами *змушені, повинні, треба, доведеться*: [...] *такі коні*

неодмінно повинні піти вскач, бо вони створені саме для цього (П. Загребельний).

Варіантним значенням ситуації обґрунтування необхідності реалізації дії постає ситуація обґрунтування **потреби** реалізації дії (чи відсутності такої потреби): *Треба поспішати, бо другі пшеничку заберуть, а нам послідок залишиться* (Г. Тютюнник). У таких реченнях лексему відповідної семантики можна замінити на функційний еквівалент типу *пора, час* пор.: *Треба швидко бігти, бо вже і списки составлені* (Г. Тютюнник) – *Пора швидко бігти, бо вже і списки составлені; Мушу піти додому, адже там важне діло маю* (У. Самчук) – *Час іти додому, адже там важне діло маю*.

Конструктивні частини складнопідрядних речень презентують також значення логічного обґрунтування з відтінком **обов'язковості**: *В кожного учня своє національне повинно бути свяцинею, бо несе в собі батьківське єство* (М. Пірен). Актуалізації значення обов'язковості сприяє наявність співзвучної лексеми, яка постає модальним елементом складеного дієслівного присудка головної частини: *Ми зобов'язані дбати про проблеми екології та екологічної культури, оскільки ми нація з майбутнім* (Українське слово, 2014).

Ситуація прямого обґрунтування **доцільності (недоцільності)** реалізації дії презентується в конструкціях із модальними модифікаторами типу *слід, не слід, варто, не варто*: *Варто поговорити нарешті з ним, тому що хочеться раз і назавжди порозумітися* (Україна молода, 2013).

З-поміж складнопідрядних структур зі значенням прямого обґрунтування виокремлюються конструкції, що репрезентують **обґрунтування оцінки**, мотивувальний компонент при цьому містить підставу, яка уможливорює певну оцінку особи, явища, події мотивованого компонента. Мотивований компонент – це висновок мовця щодо предмета повідомлюваного, якому надається певна аксіологічна оцінка. Висновковий конститuent каузативної ситуації такого типу має складну структуру, оскільки містить у собі модус (суб'єкт оцінки та його дію) та диктум (об'єкт оцінки, який водночас постає суб'єктом дії; саму оцінку якості чи дії предмета оцінки). Таким чином, диктум постає диктально-

оцінювальною пропозицією, модус – модальною пропозицією. Ситуація прямого обґрунтування оцінки повністю відповідає чотирикомпонентній структурі ситуації оцінки [6, с. 39]: мотивувальний компонент містить підставу оцінки, мотивований – решту елементів ситуації (модус – суб'єкт оцінки, диктум – предмет оцінки і характер оцінки). Ознаки, що характеризують предмет оцінювання, постають суб'єктивними з огляду на те, що мовець надає семантичному суб'єкту певної оцінки. Йдеться не про ті онтологічні, власні ознаки, які об'єктивно характеризують предмет, особу, явище, а про якісні характеристики, що відображають певне ставлення суб'єкта оцінки, тобто мовця, до предмета оцінки. Розглянемо два складнопідрядних причинових речення: *На фронт прийшов відразу з десятирічки, та й то недорослий, бо в школі вчився надто успішно, перескочив аж через два класи й десятий закінчив шістнадцятилітнім* (П. Загребельний) і *На фронт прийшов відразу з десятирічки, та й то недорослий, бо нічого самостійно вирішити не може*. Головна частина наведених речень має однакове лексичне наповнення, обидва речення є складнопідрядними структурами причинового типу. Але перше речення репрезентує ситуацію предметної причини, тобто реалізує власне причинове значення: підрядна частина, відповідаючи на питання: «*Чому він прийшов на фронт недорослий?*», пояснює об'єктивні причини владання суб'єктом дії певними якостями. В іншому випадку повідомлюваний в підрядній причиновій частині факт постає підставою для оцінювального судження. Логічне питання ставиться не до змісту головної частини, а до виокремленого в її складі модусу: «*Чому ви вважаєте, що він був недорослий?*» – *Ми вважаємо так тому, що він нічого самостійно вирішити не може*. Відношення між мотивованим і мотивувальним компонентами ситуації прямого обґрунтування оцінки можна подати у вигляді формули: $\Pi \rightarrow H = \Pi \rightarrow (M + D) = \Pi \rightarrow (SP = S_1P_1)$, де Π – причиновий мотивувальний компонент, H – наслідковий, мотивований компонент, M – модальний елемент (модус) мотивованого компонента, D – диктальний елемент (диктум) мотивованого компонента, S_1 – об'єкт оцінки, P_1 – власне оцінка.

У таких конструкціях оцінка може виражатися: а) **прикметниковою формою** в ролі іменної частини складеного присудка: *Грубе моє слово було, раз ти так реагуєш* (Л. Костенко); б) **прислівниковою формою** у синтаксичній ролі обставини: [...] *спитав раптом Погасій, мабуть, занадто голосно, бо Марюта закричав, зриваючи голос* (В. Шовкошитний); в) **іменниковою формою** в ролі об'єктної синтаксеми чи в ролі іменної частини складеного іменного присудка: *А ця тюрма – оце і є свобода, / бо я вже тут нічого не боюсь* (Л. Костенко).

Мотивувальна частина може мати характер сентенції, філософського узагальнення, афоризму тощо: *Худобина, як і людина, оплакує смерть, бо смерть – це кінець всьому на цьому світі* (У. Самчук).

Досить частотними постають конструкції, у яких мотивувальний компонент аргументує **спонукання до дії**. Щодо модальності спонукання, є різні погляди науковців: В. Виноградов і Е. Бенвеніст розглядали спонукання з-поміж інших модальних значень [1, с. 140], а В. Панфілов значення спонукання виводить за межі модальності [5, с. 163]. Особливістю головної частини складнопідрядного речення зі значенням спонукання до дії постає те, що вона вербалізує каузальну ситуацію через наявність імператива [3, с. 587–588] або інфінітива: *Прощайся з ясною красою, бо вже заходять косарі* (П. Грабовський); *І тобі рости й не в'януть зроду, / квітувать в поемах і віршах, / Бо в тобі – великого народу / Ніжна і замріяна душа* (В. Симоненко). З-поміж волюнтативних висловлень наявні такі структури, що вербалізують різноманітні побажання, типу: *Ти любиш не цю, Іване, / Ти пам'ятає свою кохаєш. / Щасливий будь нею, Іване, / Бо пам'ятає завжди твоя* (Л. Костенко).

Найпоширеніше й найчіткіше модальність спонукання реалізується в утвореннях, маркованих спеціальними каузативними дієсловами, що вживаються разом з інфінітивом, який репрезентує каузовану дію. З-поміж таких утворень виокремлюються структури перформативного типу: *Ні, прошу звільнити мене від завгоспа, бо не видержу я: печінка розірветься, на отаке*

дивлячись. Головна мотивована частина складнопідрядного речення може містити екзерситивну лексему: *Я тобі раджу прийти до радянської влади і заявити про себе, бо як спіймають – гірше буде* (Г. Тютюнник); **Наказую** вам *з'явитися 21 числа, бо буде пізно* (Ю. Збанацький).

Часто головна частина поліпредикативної конструкції розглядуваного типу містить граему звертання, виражену кличним відмінком іменника, який характеризується формально-синтаксичною центрально-периферійною позицією у структурі речення. Ця позиція є неоднозначною й експлікує ряд семантико-синтаксичних функцій: об'єкта – адресата – співрозмовника, якого суб'єкт-мовець спонукає до виконання дії, у якій об'єкт-адресат стає суб'єктом. Отже, у кличній формі конденсовано виражена складна структура: мовець і його інтенція, спонукання до дії (суб'єкт і предикат) і співрозмовник та потенційна його дія з можливими валентними партнерами: *Піди ж, Йосипе, принеси ночви з хліва, бо їм треба вмитися з дороги* (Г. Тютюнник). «Кличний відмінок і наказовий спосіб дієслова реалізують ускладнену граему підкатегорії субстанціальності (категорію звертання), об'єктно-суб'єктність у діапазоні взаємодії активності – пасивності – активності, вихідну потенційну спрямованість, супровідну емотивність і фінальну перспективу дії» [4, с. 194]. На формально-граматичному рівні кличний відмінок презентує категорію підмета в особливій синкретично-варіантній формі з адресатно-суб'єктною функцією. Саме при предикаті імперативної семантики кличний відмінок вбирає значення потенційного суб'єкта дії: *Їжте, матусю, бо ви зовсім не їсте* (Г. Тютюнник); *Вернись, чоловіче, бо з'їм твій хліб!* (В. Симоненко).

Зазвичай спонукання, вербалізоване мовцем, презентує його волю й адресоване іншій особі (адресату), але трапляються випадки спонукання до спільної дії, показником чого постають форми І особи множини: *Ходімо, Пантелеймоне, бо ти, бачу, добалакаєшся* (Г. Тютюнник).

Аргументувальним компонентом спонукання можуть поставати: а) певні суб'єктивні інтенції мовця: *Од крику, Владико, / піднось мене вгору, / бо хочу – померти!* (В. Стус); *Візьми, дитино, відерце та принеси мені води з Ташані, бо*

треба картоплю полити (Г. Тютюнник); б) реальні факти: *Артеме! Біжи додому, бо я тебе забула одлучити* (Г. Тютюнник); *Струмуй, водо, струмуй, і рви мене з утоми, бо навалилися неволі всевікі!* (В. Стус); в) припущення мовця: *Сокиру прихопи, бо, може, ополонка замерзла, – крикнула Уляна з порога* (Г. Тютюнник); г) певні якості об'єкта каузації: *Але не бійся прикрого рядка. / Прозрінь не бійся, бо вони як ліки* (Л. Костенко).

Цікавими постають розглядувані конструкції щодо співвідношення часового плану предикативних частин. Ситуація підрядної мотивувальної частини може відбуватися одночасно з моментом мовлення: *Держіть, хлопці, бо напіра* (Г. Тютюнник). При актуалізації значення фактуальності, коли мовець спирається на реальні факти у своїй аргументації спонукування до дії, присудок підрядної частини перебуває у формі минулого часу: *А не бреши, лобуряко, що ти мене торік на соломі у клуні брязнув, бо то тобі вві сні таке приснилось, а насправді такого ніколи не було* (Г. Тютюнник).

За умови використання форм майбутнього часу в підрядній частині вербалізується значення застереження, попередження, а подекуди навіть погрози у разі невиконання дії: *Пускай, бо так гранатою і шарахну* (В. Шовкошитний). Застереження може реалізовуватись через номіналізацію передбачуваних негативних наслідків: *Принеси кисет, бо комарі з'їдять* (В. Симоненко); *Не зв'язуйся з тими партіями, бо не відмиєшся* (В. Шкляр).

Якщо при прямому обґрунтуванні встановлення мовцем причиново-наслідкових відношень пов'язується з міркуванням, підставою якого постають факти реальної дійсності, то при **непрямому обґрунтуванні** міркування базуються на логіці розвитку думки: повідомлюване в мотивувальному компоненті, будучи наслідком мотивованого явища, не може самостійно, без звернення до додаткових аргументів поставати достеменним доказом істинності інформації. Додатковим аргументом постають досвід, знання мовця, що базуються на систематичному спостереженні й фіксуванні тотожних причиново-наслідкових ситуацій: *Видно, що хороші сні сняться, бо сплять – хоч за ноги витягай* (Г. Тютюнник).

Характерною ознакою ситуацій непрямого обґрунтування постає те, що повідомлюване в мотивувальному компоненті є наслідком реалізації дії мотивованого компонента [2, с. 89], що зумовлює своєрідну інверсію, оскільки мотивувальний компонент презентується підрядною причиновою частиною, а мотивувальний – головною частиною СПР. Таким чином, семантика власне синтаксичної структури, маркована, перш за все, причиновим сполучником у підрядній предикативній частині, вступає в протиріччя із семантикою структури каузального денотата.

У конструкціях непрямого обґрунтування причинова залежність між подіями, явищами, діями презентується опосередковано, за активної участі мовця, який привносить елемент суб'єктивної оцінки зв'язку. Модальний компонент при цьому найчастіше експлікується за допомогою модально-вставних слів зі значенням невпевненості: *Він [степ – Л. Д.] почався, мабуть, уночі, бо вранці, коли прокинулася, – погляд потонує у безкрайому голубуватому просторі* (М. Олійник).

Головна частина складнопідрядного реченнєвого утворення презентує умововивід, висновок, що аргументується змістом підрядної частини, яка може номіналізувати нетиповий факт: *Видимо, обстановка на фронті була складною, тому що ні старих, ні молодих у військкоматі не затримували ані на зайву хвилину* (Г. Тютюнник) або навпаки, висновок ґрунтується на часто повторюваних чи узвичаєних діях: *Уже, мабуть, молебень відслужили, бо затужили дзвони, затужили* (Л. Костенко).

Іноді значення логічного обґрунтування реалізується й без модальних слів, спираючись тільки на контекст, але при цьому відчувається суб'єктивна оцінка, що постає в таких випадках прихованою, імпліцитною: *Русь не дрімала, стомлена і млява, / забившияся ведмедем у барліг, / Бо відчували грек і печеніг / Відлуння кроків князя Святослава* (В. Симоненко).

Отже, частини складнопідрядного речення активно репрезентують невласне причинове значення, при диференціації якого важливим постає участь мовця у відтворенні каузативної ситуації. За нашими спостереженнями, з-поміж

функційних різновидів складнопідрядних речень із підрядними причини ядерні компоненти охоплюють 51,1% фактажу, причому 32% складають конструкції власне причинового значення, а 19,1% – невласне причинового. Такі структури потребують подальших досліджень з погляду семантико-синтаксичної організації, витворюваного змісту, формальних репрезентантів причинового значення тощо.

Література

1. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Под ред. Ю. С. Степанова. – М. : Прогресс, 1974. – 447 с.
2. Горбунова М. П. Модальные слова в сложном предложении с придаточным причины / М. П. Горбунова // Русский язык в школе. – 1991. – № 2. – С. 87–90.
3. Грищенко А. П. Спонукальне речення / А. П. Грищенко // Українська мова. Енциклопедія. – К. : Укр. енциклопедія, 2000. – С. 587–588.
4. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : Монографія / М. В. Мірченко. – Луцьк : «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. – 340 с.
5. Панфилов В. З. Гносеологические аспекты философских проблем языкознания / В. З. Панфилов. – М. : Наука, 1982. – 357 с.
6. Шрамм А. Н. Очерки по семантике качественных прилагательных / А. Н. Шрамм. – Л. : Изд-во Ленингр. гос. ун-та, 1979. – 134 с.
7. Шубина Т. П. Семантика обусловленности в сложноподчиненном предложении (на материале алтайского языка) / Т. П. Шубина // Синтаксическая и лексическая семантика (на материале языков разных систем). – Новосибирск, 1986. – С. 66–78.

Анотація. Дубовик Л.І. Складнопідрядні конструкції невласне причинового значення в сучасній українській мові.

У статті розглянуто функційні різновиди складнопідрядних речень з підрядними причини, зокрема проаналізовано конструкції невласне причинового значення, при класифікації яких враховується участь мовця у відтворенні каузативної ситуації.

Ключові слова: складнопідрядне речення, обґрунтування, диктум, модус, причина, наслідок.

Анотация. Дубовик Л.И. Сложноподчиненные конструкции несобственно причинного значения в современном украинском языке.

Статья посвящена анализу функциональных типов сложноподчиненных предложений с придаточным причины, в частности рассмотрены конструкции несобственно причинного значения, при классификации которых учитывается участие говорящего в конкретной каузативной речевой ситуации.

Ключевые слова: сложноподчиненное предложение, обоснование, диктум, модус, причина, следствие.

Summary. Dubovyk L.I. The complex cause-justifying constructions in the modern Ukrainian language.

The article deals with the functional types of complex sentences with the subordinate clauses of cause. In particular, the cause-justifying constructions, while making the classification of these constructions, are analyzed, the participation of the speaker in reproducing the causative situation is taken into account.

Key words: complex sentence, justification, dictum, mode, cause, result.

УДК 81'33

Новиков Николай Валерьевич,

аспирант,

Ин-т иностранных языков Московского городского педагогического университета. г. Москва. Россия.

E-mail niko1933@yandex.ru

ПРЕЦЕДЕНТНОЕ ИМЯ «ПУТИН» В ДИСКУРСЕ ФРАНЦУЗСКИХ ЭЛЕКТРОННЫХ СМИ. СТРАТЕГИЯ ДЕМОНИЗАЦИИ

Переломным моментом в истории мировых международных отношений по праву можно считать 2014 год. Впервые после распада СССР, по сути обозначившего конец периода холодной войны, а вместе с ним и мирового порядка старого времени, в американском и европейском сознании возродилась идея «красной угрозы» (англ. *Red Scare*): «As the Cold War between the Soviet Union and the United States intensified in the late 1940s and early 1950s, hysteria over the perceived threat posed by Communists in the U.S. became known as the *Red Scare*» [9]. Опираясь на данную историческим источником справку, можно заключить, что данный термин обозначает в дискурсе американских и европейских политологов в широком смысле угрозу наступления мирового коммунизма, в узком – доминирование Советского Союза на мировой политической арене, вытеснение США с лидирующих позиций в мире. После